

Sygn. akt: I C 548/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Agata Gawłowska-Sobusiak
Protokolant:	Paulina Wąs

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2016 r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. G.**

przeciwko K. Z., L. Z.

o ochronę własności

I. zakazuje pozwanym K. Z. i L. Z. naruszania powódki B. G. w prawie własności nieruchomości położonej w K. obręb G. składającej się z dz. ew. nr (...) objętej KW nr (...) poprzez zakazanie przejazdu, przegonu i przechodu poza przebiegiem szlaku służebnego oznaczonego kolorem czerwonym na wyrysie z mapy ewidencyjnej i na mapie sytuacyjnej stanowiących załączniki do opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Z. sporządzonej dnia 20 września 2016r., a konkretnie poprzez zakazanie przejazdu, przegonu i przechodu po części dz. ew. nr (...) oznaczonej na wymienionym wyrysie z mapy ewidencyjnej i mapie sytuacyjnej kolorem żółtym stanowiącej trójkąt oznaczony literami A-B-C, przy czym odcinek A-C ma długość ok. 13,5 metra a odcinek A-B ma długość ok. 0,5 metra;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od powódki B. G. na rzecz pozwanych K. Z. i L. Z. - solidarnie – kwotę (...),00 (jeden tysiąc dwieście trzydzieści cztery złote 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, a w pozostałym zakresie koszty procesu między stronami wzajemnie znosi;

IV. odstępuje od obciążania stron nieuiszczonymi kosztami sądowymi;

V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Brzesku na rzecz adw. D. K. – Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 2 952,00 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote 00/100) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną powódce z urzędu.

Sędzia

SR Agata Gawłowska – Sobusiak

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 16 grudnia 2016 r.

Powódka B. G. domagała się:

- a) nakazania pozwanym K. Z. i L. Z. przywrócenia do stanu poprzedniego nieruchomości położonej w K., obręb G., składającej się z dz. ew. nr (...), poprzez usunięcie żwiru i kamieni ze szlaku służebnego oraz z terenu do niego przyległego, wyznaczenie terminu do usunięcia tych naniesień, a w razie jego bezskutecznego upływu – upoważnienia powódki do usunięcia tych naniesień,
- b) zakazania wyżej wymienionym pozwanym dalszego naruszania powódki we własności dz. ew. nr (...) poprzez zakazanie pozwanym nasypywania żwiru i kamieni na szlak służebny oraz na teren do niego przyległy,
- c) zakazania wyżej wymienionym pozwanym wykonywania służebności drogowej poza szlakiem służebnym.

Nadto powódka wniosła o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów wynagrodzenie pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Uzasadniając pozew powódka podała, że jest właścicielką nieruchomości położonej w K., obręb G., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...). Wymieniona nieruchomość obciążona jest służebnością drogową tj. służebnością przejazdu, przechodu i przegonu ustanowią aktem notarialnym z dnia (...) marca 1989 r. Szlak służebny o szerokości 3 m biegnie od dz. ew. nr (...) (stanowiącej drogę publiczną) przez południowo-wschodni kraniec dz. ew. nr (...) i dalej prosto przez łąkę aż do dz. ew. nr (...) – własności pozwanych.

Powódka podniosła, że w 2013 r pozwani przywieźli na opisany szlak żużel, a w 2014 r żwir i kamienie, przy czym materiał ten rozproszili także na terenie przyległym do szlaku, w konsekwencji poszerzając ten szlak. Powyższe działania pozwani były zbędne, albowiem szlak nie wymagał utwardzenia. Nadto pozwani poczynili wyrwę przy szlaku (rów odwadniający). Powódka przyznała, że po jej interwencji w Inspekcji Ochrony Środowiska w N. pozwani usunęli szkodliwy żużel, ale żwir i kamienienie pozostały na szlaku..

Nadto powódka dodała, że pozwani nie muszą korzystać ze szlaku służebnego, mają możliwość przechodu i przejazdu innym szlakiem drożnym.

T.. Sąd postanowieniem z dnia 24 czerwca 2015 r sygn. akt I Co 483/15 zwolnił powódkę o kosztów sądowych w sprawie o ochronę własności nieruchomości położonej w K., obręb G., składającej się z dz. ew. nr (...), oraz ustanowił pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata.

Pozwani K. Z. i L. Z. wniesli o oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi na pozew pozwani zaprzeczyli, aby dokonywali samowolnie zbędnego wyźwirowania szlaku służebnego oraz aby korzystali z przejazdów i przechodu poza wyznaczonym szlakiem.

Pozwani podali, że utwardzenie szlaku służebnego miało miejsce dwukrotnie, a to na początku lat 90-tych XX wieku oraz w latach 2006-2007, na prośbę i ze współdziałaniem ówczesnych właścicieli dz. ew. nr (...). W tym czasie właścicielami wymienionej działki były R. G. i H. G., osoby samotne, w podeszły wieku, wymagające opieki. Faktyczną pomoc i opiekę na rzecz wymienionych świadczyli właśnie pozwani. To H. G. zwróciła się do pozwanego o pomoc w utwardzeniu szlaku, będącego drogą dojazdową do jej siedliska. H. G. wystąpił także do Urzędu Gminy w I. o przekazanie dwóch ciężarówek żwiru celem utwardzenia szlaku. Ostatecznie pozwany utwardził szlak żwirem dostarczonym przez Urząd Gminy, a także kamieniami zbieranymi przez H. G..

Dalej pozwani dodali, że szlak służebny usytuowany jest ostro pod górę, gdzie łączy się z drogą publiczną. W czasie gwałtowniejszych opadów, woda spływa z drogi publicznej, wypłukuje żwir i tworzy wyżłobienia, które pozwany wyrównuje, doprowadzając szlak do pierwotnego wyglądu. Niemniej jednak te działania pozwanego mieszczą się w dyspozycji art. 289 § 1 kc.

Nadto pozwani przyznali, że okazjonalnie w przeszłości korzystali z innego szlaku dojazdowego do swojego siedliska. Ta okoliczność nie ma znaczenia dla przedmiotowej sprawy, skoro pozwanym przysługuje służebność drogowa po dz. ew. nr (...).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nieruchomość położona w K., obręb G., składająca się z dz. ew. nr (...), o pow. 3, 96 ha, powstała z p. bud. (...) oraz p. grt. (...) ujawnionych w (...) (...). Stan prawny tej nieruchomości uregulowany został (...) nr UG- (...) wydanym przez Naczelnika Gminy w C. dnia 2 marca 1980 r na rzecz R. G..

R. G. pozostała w dobrosąsiedzkich stosunkach z pozwanymi K. Z. i L. Z..

Dowód:

- akta Kw nr (...), a w szczególności zalegające w nich: wypis z wykazu synchronizacyjnego z dnia 15 sierpnia 1986 r, (...) z dnia 2 marca 1980 r,

- zeznania świadka M. G. – k. 75,

- zeznania świadka J. G. – k. 76,

- przesłuchanie pozwanego K. Z. – k. 167-168,

- przesłuchanie pozwanej L. Z. – k. 168.

Pozwani K. Z. i L. Z. są właścicielami nieruchomości położonej w K., obręb G., składającej się z dz. ew. nr (...), powstałej z p. kat. (...), ujawnionej w Kw nr (...), nie przylegającej do drogi publicznej.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanego K. Z. – k. 167-168,

- przesłuchanie pozwanej L. Z. – k. 168.

Umową ustanowienia służebności gruntowej z dnia (...) marca 1989 r R. G., ustanowiła nieodpłatnie służebność gruntową przechodu, przejazdu i przegonu szlakiem szerokości 4 m, biegnącym od dz. ew. nr (...), stanowiącej drogę, przez południowo-wschodni kraniec dz. ew. nr (...) i dalej przez łąkę, wchodzącą w skład tej działki, aż do północno-wschodniego rogu dz. ew. nr (...), przy granicy z dz. ew. nr (...) – na rzecz dz. ew. nr (...). Opisana służebność została ujawniona w Kw nr (...).

Dowód:

- odpis Kw nr (...) – k. 10,

- umowa ustanowienia służebności gruntowej z dnia (...) marca 1989 r – k. 11-12.

R. G. zmarła dnia 14 czerwca 1989 r, a spadek po niej – w tym nieruchomość położoną w K. – na podstawie testamentu notarialnego z dnia 10 października 1988 r nabyła w całości siostra H. G., co stwierdzono postanowieniem tut. Sądu z dnia 18 lipca 1994 r sygn. akt I Ns 302/94.

H. G. pozostała w dobrosąsiedzkich stosunkach z pozwanymi K. Z. i L. Z..

Dowód:

- akta Kw nr (...), a w szczególności zalegające w nich postanowienie Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 18 lipca 1994 r sygn. akt I Ns 302/94.

- zeznania świadka M. G. – k. 75,

- zeznania świadka J. G. – k. 76,

- przesłuchanie pozwanego K. Z. – k. 167-168,

- przesłuchanie pozwanej L. Z. – k. 168.

Po ustanowieniu służebności drogowej pozwany, za zgodą ówczesnej właścicielki dz. ew. nr (...), wznosił mostek przy końcu szlaku służebnego prowadzący na dz. ew. nr (...).

Mostek ten – wzniesiony bez wymaganego pozwowania wodno-prawnego – został zalegalizowany dopiero decyzją Starosty B. z dnia 20 października 2016 r.

Dowód:

- decyzja Starosty B. z dnia 20 października 2016 r. – k. 159-163,

- zeznania świadka M. G. – k. 75,

- przesłuchanie powódki – k. 166-167,

- przesłuchanie pozwanego K. Z. – k. 167-168,

- przesłuchanie pozwanej L. Z. – k. 168.

Ponieważ szlak służebny znajdował się na terenach podmokłych, gliniastych, a nadto prowadził do drogi publicznej, której była położona znaczeni wyżej niż dz. ew. nr (...). Celem prawidłowej komunikacji należało ten szlak podnieść i utwardzić. Już po ustanowieniu służebności drogowej pozwany, za zgodą ówczesnej właścicielki dz. ew. nr (...), utwardził szlak służebny kamieniami, które otrzymał od R. G. i H. G..

Nadto w latach 2006-2007 sołectwo przydzieliło H. G., na jej wniosek, dwie przyczepy żwiru celem utwardzenia szlaku. Żwir na szlaku rozprowadzał pozwany, na prośbę wymienionej.

W Urzędzie Gminy I., jak i Urzędzie Gminy C. nie odnaleziono dokumentów potwierdzających dostawę żwiru dla R. G. czy H. G..

Dowód:

- pismo Wójta Gminy I. z dnia 7 października 2015 r – k. 46,

- pismo Burmistrza C. z dnia 26 października 2015 r – k. 50,

- pismo Wójta Gminy I. z dnia 2 grudnia 2016 r – k. 158,

- zeznania świadka M. G. – k. 75,

- zeznania świadka J. G. – k. 76,

- **zeznania świadka K. M. – k. (...),**
- **przesłuchanie powódki – k. 166-167,**
- **przesłuchanie pozwanego K. Z. – k. 167-168,**
- **przesłuchanie pozwanej L. Z. – k. 168.**

Umową darowizny z dnia 15 czerwca 2010 r H. G. przekazała nieruchomości położoną w K., obręb G., składającą się z dz. ew. nr (...), powódce tj. B. G. – córce swojej siostry.

Początkowa także B. G. pozostała w dobrosąsiedzkich stosunkach z pozwanymi K. Z. i L. Z..

Dowód:

- **akta Kw nr (...), a w szczególności zalegająca w nich umowa darowizny z dnia 15 czerwca 2010 r,**
- **przesłuchanie powódki – k. 166-167.**

W sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Nowym Sączu pod sygn. akt I Ns 575/12 powódka i pozwani reprezentowali byli przez jednego pełnomocnika i prezentowali wspólne stanowisko w sprawie.

Wymieniona sprawa toczyła się z wniosku M. K. oraz A. i A. Ś. o ustanowienie służebności drogi koniecznej dla dz. ew. nr (...), nr (...) i nr (...) położonych w K., obręb G.. W odpowiedzi na wniosek uczestnicy podnosili, że właściciele dz. ew. nr (...) i nr (...) mają dostęp do drogi publicznej poprzez szlak drożny istniejący od wielu lat na gruncie, o szerokości 4 m i długości 120 m, prowadzący po dz. ew. nr (...) i nr (...). Uczestnicy podkreślali, że jest to „droga żwirowa”. W trakcie oględzin w dniu 12 maja 2010 r stwierdzono, że wymieniona droga „utwardzona jest kamieniami”. Do akt sprawy, do pisma z dnia 5 listopada 2009 r, załączono fotografie szlaku, przedstawiające wygląd szlaku tożsamy z tym widocznym współcześnie.

Ostatecznie drogę konieczną poprowadzono z ominięciem dz. ew. nr (...) i nr (...).

Dowód:

- **akta Sądu Rejonowego w Nowym Sączu sygn. I Ns 575/12, a w szczególności zalegające w nich: wniosek o ustanowienie służebności drogowej, odpowiedź na wniosek, protokół oględzin, fotografie, postanowienie o wezwaniu do udziału stron postępowania, orzeczenie końcowe,**
- **fragment opinii sporządzonej w sprawie Sądu Rejonowego w Nowym Sączu sygn. akt I Ns 575/12 – k. 13-19,**
- **protokół sporządzony w sprawie Sądu Rejonowego w Nowym Sączu sygn. akt I Ns 575/12 – k.38-39.**

W 2013 r powódka stwierdziła, że na szlaku służebnym znajduje się żużel.

W tej sprawie powódka pismem z dnia (...) sierpnia 2013 r interweniowała w Starostwie Powiatowym w B.. Starosta B. wymienione pismo przekazał Wójtowi Gminy I. do rozpatrzenia według właściwości. Urząd Gminy I. pismem z dnia 10 października 2013 r stwierdził, że na szlaku służebnym znajduje się żużel, ale jest to dopuszczalne. Jednocześnie Urząd Gminy pouczył powódkę o możliwości dochodzenia ochrony swoich praw przez sądem.

W trakcie oględzin z udziałem tut. Sądu w dniu 17 czerwca 2016 r nie stwierdzono na szlaku służebnym utwardzeń żużlem.

Żużel sypany jest w okresie zimowym na drogę publiczną oraz na szlak prowadzący do domostwa Państwa K. (ponad drogą publiczną), skąd po ulewnych deszczach spływa na szlak służebny.

W Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony (...) w K. Delegatura w N. brak informacji, aby powódka interweniowała w sprawie usunięcia żużla ze szlaku w K..

Dowód:

- zawiadomienie Starostwa Powiatowego w B. z dnia (...) sierpnia 2013 r – k. 67,

- zawiadomienie Starosty B. z dnia 10 września 2013r – k. (...),

- akta Urzędu Gminy I., w tym pismo z dnia 10 października 2013 r – k. 70-73,

- pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony (...) w K. Delegatura w N. z dnia 23 października 2015 r – k. 42,

- przesłuchanie powódki – k. 166-167.

Od 2010 r pozwani nie czynili nowych naniesień, utwardzeń na szlak służebny. Jedynie po ulewnych deszczach, które czynią wyłobienia na szlaku, pozwany wyrównuje te wyrwy wykorzystując materiał znajdujący się na szlaku.

Dowód:

- zeznania świadka M. G. – k. 75,

- zeznania świadka J. G. – k. 76,

- przesłuchanie pozwanego K. Z. – k. 167-168,

- przesłuchanie pozwanej L. Z. – k. 168.

Szlak drożny istniejący w terenie biegnie od drogi publicznej asfaltowej zlokalizowanej na dz. ew. nr (...) przez dz. ew. nr (...) wzdłuż południowo-wschodniej jej granicy, a także wzdłuż północno-zachodniej granicy dz. ew. nr (...), następnie przez betonowy mostek na potoku do dz. ew. nr (...). Szlak biegnie od podanej drogi publicznej na terenie opadającym w dół.

Wymieniony szlak to droga polna dwukoleinowa, utwardzona kamieniami otoczkami i żwirem. W części północnej część trawiasta między koleinami jest mniej widoczna, w tej części szlak utwardzony jest głównie kamieniami, otoczkami. Natomiast w części południowej na szlaku wyraźnie jest zaznaczona część trawiasta między koleinami, a koleiny utwardzone są głównie żwirem. W przy wjeździe na drogę publiczną szlak jest wyasfaltowany. Na szlaku brak utwardzeń żużlem.

W części północnej szlak jest podniesiony w stosunku do przyległych terenów, przy czym podwyższenie to jest najwyższe przy wjeździe na drogę publiczną.

Szerokość szlaku mierzona pomiędzy zewnętrznymi krawędziami kolein wynosi od 2, 00 m przy mostku do 3, 00 m w części północnej przy wjeździe na drogę publiczną. Szerokość wjazdu na szlak mierzona wzdłuż krawędzi asfaltu wynosi 7, 80 m.

Natomiast szerokość samego mostka wynosi: w części północnej 4, 80 m, w środku 4 m, od strony południowej 4, 50 m.

Po południowo-wschodniej stronie szlaku biegnie rów odwadniający. Rów ten mieści się w przeważającej części na dz. ew. nr (...).

Szlak istniejący w terenie tylko w nieznacznej części wychodzi poza granicę szlaku ustanowionego aktem notarialny, na mapie geodeta oznaczył ten teren kolorem żółtym i stanowi on trójkąt oznaczony literami A-B-C, przy czym odcinek A-C ma długość 13, 5 m, a odcinek A-B długość 0, 5 m.

Dowód:

- fotografie szlaku służebnego – k. 4-9,

- fotografie szlaku służebnego – k. 61-63,

- fotografie szlaku służebnego - k. (...),

- fotografie szlaku służebnego - k. 110-113,

- zdjęcia lotnicze - k. 147,

- protokół oględzin z dnia 17 czerwca 2016 r wraz z załącznikami w postaci fotografii – k. 99-103,

- opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Z. z dnia 20 września 2016 r wraz z ustnymi wyjaśnieniami z dnia 8 grudnia 2016 r – k. 124-128, 165-166.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wyżej wymienione dokumenty, fotografie, oględziny szlaku, opinię biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii, zeznania świadków i przesłuchanie stron.

Moc dowodowa dokumentów przedłożonych w sprawie nie była kwestionowana. Na podstawie wypisu synchronizacyjnego, (...), umowy notarialnej, orzeczenia sądu i odpisu księgi wieczystej Sąd ustalił losy prawne dz. ew. nr (...) oraz dz. ew. nr (...), a także fakt ustanowienia służebności drogowej. Na podstawie akt Sądu Rejonowego w Nowym Sączu Sąd ustalił przedmiot toczącej się sprawy oraz wygląd szlaku w tym okresie. Na podstawie pism kierowanych od organów administracji oraz wydanych w ich wyniku odpowiedzi i decyzji Sąd ustalił przed wszystkim przedmiot interwencji.

Fotografie, także te wykonane w trakcie oględzin z udziałem tut. Sądu, oraz zdjęcia lotnicze obrazowały wygląd szlaku na przestrzeni kilku lat. Wiarygodność tych fotografii nie była kwestionowana. Podkreślenia wymaga fakt, że na fotografiach wykonanych w listopadzie 2009 r (przedłożonych do sprawy o sygn. akt I Ns 575/12) szlak służebny wygląda dokładnie tak samo jak na fotografiach wykonanych w trakcie oględzin z udziałem tut. Sądu w czerwcu (...). Z kolei na zdjęciu lotniczym z 2003 r widać, że szlak jest bardziej zarośnięty niż na zdjęciach z roku 1997 i 2012, co potwierdza, że w latach 2006-2007 nastąpiło utwardzenie nawierzchni tego szlaku. Należy zaznaczyć, że na zdjęciach z roku 1997 i 2012 szlak wygląda tak samo.

Oględziny dokonane w dniu 17 czerwca 2016 r służyły identyfikacji przedmiotu sporu, a w szczególności ustaleniu przebiegu faktycznie wykorzystywanego szlaku drogowego i ewentualnych naruszeń. Strony nie zgłaszały zastrzeżeń co do przebiegu oględzin, jak i sporządzonego protokołu. W trakcie oględzin Sąd dokonał pomiaru długości i szerokości szlaku drogowego biegnącego w terenie, mostka, rowu, a także stwierdził rodzaj utwardzeń na tym szlaku.

Pomocna w przedmiotowej sprawie była także opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Z.. Opinia ta została sporządzona w sposób fachowy i rzetelny, a w ocenie Sądu jest jasna i przekonująca. Do zarzutów stron biegły szczegółowo odniósł się składając ustne wyjaśnienia, które Sąd uznał za wystarczające. Zadaniem biegłego było przede wszystkim przedstawienie na wyrysie z mapy ewidencyjnej przebiegu ustanowionej szlaku służebnego oraz przebiegu faktycznie wykorzystywanego szlaku drożnego. Jak wynika z opinii biegłego, szlak faktycznie wykorzystywany przez pozwanych tylko w nieznacznej części wychodzi poza granicę szlaku ustanowionego tj. teren oznaczony kolorem żółtym, stanowiący trójkąt oznaczony literami A-B-C, przy czym odcinek A-C ma długość 13, 5 m, a odcinek A-B długość 0, 5 m. Poza granice szlaku ustanowionego wychodzi także część mostka tzw. przyczółki betonowe, ale po przyczółkach tych pozwani nie wykonują przejazdów. Przyczółki stanowią część konstrukcji mostka,

jak wynika z decyzji legalizacyjnej. Poza granicą szlaku ustanowionego znajduje się także nasyp drogi publicznej, ale jest to element konstrukcyjny tej drogi. Jak wynika z opinii, szlak faktycznie wykorzystywany biegnie poza dz. ew. nr (...), ale wkracza w głąb dz. ew. nr (...) i nr (...), co nie było to przedmiotem sprawy.

Odnosnie zeznań świadków i przesłuchania stron, Sąd nie miał podstaw, aby odmówić wiary twierdzeniom powodów **K. Z.** i **L. Z.**. Oboje podkreślali, że z R. G. i H. G. łączyły ich dobrosąsiedzkie stosunki. Ponieważ wymienione panie G. były osobami samotnymi, nie miały męskiego wsparcia, pozwany świadczył im pomoc w pracach gospodarskich, a kiedy były już w podeszły wieku i chore – po prostu pozwani się nimi opiekowali. Powyższe potwierdzili zeznający w sprawie świadkowie **M. G.** i **J. G.**. Świadek M. G. podkreślił, że „kiedy H. G. była obłożnie chora, to pan Z. codziennie do niej chodził, interesował się czy żyje, robił zakupy. Rodzina w ogóle się nią nie interesowała”. Z kolei świadek J. G. zeznał, że „gdyby nie Państwo Z. to byłoby źle z panią H. G.”.

Wobec powyższego nie dziwi fakt, że R. G. ustanowiła na rzecz dz. ew. nr (...), własności pozwanych, służebność drogową. Nadto zarówno R. G., jak i H. G. same korzystały z tego szlaku i były zainteresowane jego utwardzeniem, co potwierdził także świadek **M. G.**.

Okolicznością bezsporną w sprawie było, że w roku 1989 r pozwany wznosił mostek na potoku w miejscu, w którym szlak przechodzi z dz. ew. nr (...) na dz. ew. nr (...). Pozwany zeznał, że mostek wniósł za zezwoleniem ówczesnej właścicielki dz. ew. nr (...) R. G.. Sąd nie dał wiary powódce **B. G.**, która zaprzeczała temu, aby jej ciotki wyraziły zgodę na budowę mostka. Gdyby rzeczywiście R. G. czy H. G. nie zgodziły się na budowę mostka, to wyraziłyby swój sprzeciw, a przede wszystkim interweniowałyby w tej sprawie, chociażby przy pomocy powódki, która w tym okresie z nimi zamieszkiwała.

Pozwani zeznali, że po ustanowieniu służebności na ich rzecz i wybudowaniu mostka, szlak został utwardzony przez pozwanego przede wszystkim kamieniami, które przekazały na ten cel R. G. i H. G.. Sąd nie dał wiary powódce **B. G.**, która zaprzeczała temu, aby jej ciotki przekazywały kamienie na utwardzenie szlaku oraz temu, aby szlak był utwardzany za życia ciotek. Utwardzenie szlaku kamieniami przez pozwanego potwierdzili jednak świadkowie **M. G.** i **J. G.**. Trudno sobie wyobrazić, aby osoby w podeszły wieku, jak R. G. i H. G., same utwardzały szlak kamieniami, które zbierały z pola. Skoro szlak był utwardzany tymi kamieniami i robił to pozwany, to oczywistym jest, że czynił to za zgodą wymienionych.

Pozwani zeznali, że ostatnie nawiezienie utwardzeń na szlak służebny miało miejsce w latach 2006-2007. Wtedy ówczesna właścicielka dz. ew. nr (...) H. G. zwróciła się do rady sołeckiej o przyznanie dwóch ciężarówek żwiru na utwardzenie tego szlaku. Następnie pozwany, za zgodą H. G., rozproszdził ten materiał na szlaku. Powódka **B. G.** zaprzeczyła temu faktowi, ale w tym okresie powódka nie zamieszkiwała już w K. i jak sama zeznała, rzadko przyjeżdżała do ciotki. To, że materiał został przywieziony na szlak potwierdził świadek **K. M.** – były radny. Natomiast świadek **M. G.** zeznał, że „ciotka” nosiła się z zamiarem zwrócenia się do Gminy o przydzielenie materiału na utwardzenie szlaku.

Powódka nie wykazała, aby po roku 2010 r – od kiedy stała się właścicielką dz. ew. nr (...) – pozwani przywozili na szlak nowe utwardzenia. Powódka twierdziła, że w 2013 r na szlak został nawieziony żużel, a w 2014 r – nowa warstwa żwiru i kamieni. Żaden ze świadków nie widział tych czynności, a świadek **A. G.** zeznał o tym fakcie, ale jak sam przyznał, wiedzę tą czerpał tylko z relacji powódki. Należy dodać, że powódka przyjeżdża na dz. ew. (...) tylko raz do roku. Nowych utwardzeń szlaku nie potwierdzają także fotografie przedłożone w sprawie. Jak widać na fotografiach z 2009 r (wykonanych w sprawie I Ns 575/12) i z 2016 r (wykonanych w trakcie oględzin) wygląd szlaku nie zmienił się. Co więcej nowych utwardzeń, przed wszystkim w postaci żużla, nie stwierdzono w trakcie oględzin tutaj. Sądu w czerwcu 2016 r. Odnosnie żużla, który może pojawiać się na szlaku, wiarygodne są tłumaczenia pozwanych, iż materiał ten spływa z drogi publicznej. Także świadkowie **M. G.** i **J. G.** potwierdzili, że szlak służebny znajduje się poniżej drogi publicznej, wysypywanej w okresie zimowym żużlem, który wraz z wodami opadowymi po prostu „spływa” na szlak.

Sąd zważył, co następuje:

Powódka B. G. domagała się udzielenia ochrony prawu własności nieruchomości położonej w K., obręb G., składającej się z dz. ew. nr (...), poprzez zakazanie pozwanym K. Z. i L. Z. wykonywania przejazdów i przechodu poza szlakiem służebnym, zakazanie pozwanym utwardzania szlaku kamieniami i żwirem, a także nakazania pozwanym przywrócenie szlaku do stanu poprzedniego poprzez usunięcie naniesionego żwiru i kamieni.

Zgodnie z art. 222 § 2 kc „przeciwko osobie, która narusza własność w innych sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń” – **roszczenie negatoryjne**.

Generalnie można stwierdzić, że roszczenie negatoryjne jest środkiem ochrony własności wymierzonym przeciwko aktualnie realizującej się bezprawnej ingerencji w sferę uprawnień właściciela, które jednak nie polegają na pozbawieniu go posiadania rzeczy. Celem roszczenia negatoryjnego jest położenie kresu takiej bezprawnej ingerencji i usunięcie stanu naruszającego własność (por.: T. Dybowski „Ochrona własności w polskim prawie cywilnym. Rei vindicatio – action negatoria” W-wa 1969).

W procesie negatoryjnym pozwany może bronić się zarzutem hamującym, powołując się na przysługującemu mu skutecznie względem właściciela uprawnienie do korzystania z rzeczy wynikające np. ze stosunku prawnego rzeczowego (służebność drogowa), jak i poprzez zaprzeczenie faktom, będącym podstawą powództwa negatoryjnego. Z obu tych środków obrony w procesie cywilnym skorzystali pozwani w przedmiotowej sprawie.

Pozwani K. Z. i L. Z. nie zaprzeczali temu, że korzystają z przejazdów i przechodu po dz. ew. nr (...) położonej w K., będącej własnością powódki B. G.. Pozwani podnosili, że wykonywane przez nich czynności mieszczą się w treści służebności drogowej ustanowionej na rzecz dz. ew. nr (...), będącej z kolei ich własnością. Poprzedniczka prawna powódki R. G. ustanowiła – aktem notarialnym z dnia z dnia (...) marca 1989 r – służebność gruntową przechodu, przejazdu i przegonu szlakiem szerokości 4 m, biegnącym od dz. ew. nr (...), stanowiącej drogę, przez południowo-wschodni kraniec dz. ew. nr (...) i dalej przez łąkę, wchodzącą w skład tej działki, aż do północno-wschodniego rogu dz. ew. nr (...), przy granicy z dz. ew. nr (...) – na rzecz dz. ew. nr (...). Służebność ta została ujawniona w Kw nr (...). **Pozwani wykonując służebność nie wkraczają na dz. ew. nr (...) poza ustanowiony szlak służebny, za wyjątkiem nieznacznego terenu w części południowo-wschodniej dz. ew. nr (...), oznaczonego przez biegłego geodetę na mapie kolorem żółtym, stanowiącego trójkąt oznaczony literami A-B-C, przy czym odcinek A-C ma długość 13, 5 m, a odcinek A-B długość 0, 5 m.** Wobec powyższego w tym zakresie powództwo zostało uwzględnione.

Owszem pozwani wykonując służebność wykraczają poza ustanowiony szlak służebny, ale na teren dz. ew. nr (...), zatem właścicielom tychże wymienionych nieruchomości przysługuje roszczenie negatoryjne.

Odnosnie mostka, jak wynika z mapy sporządzonej przez biegłego geodetę, szlak faktycznie wykorzystywany na gruncie mieści się w granicach szlaku ustanowionego w akcie notarialnym i w granicach mostka. Poza szlakiem ustanowionym w akcie notarialnym znajdują się tzw. przyczółki betonowe mostka, część mostka stanowiąca trójkąt C-58-59. Jak wynika z decyzji legalizującej budowę mostka, przyczółki stanowią element konstrukcyjny mostka, który powstał za zgodą ówczesnej właścicielki dz. ew. nr (...). Jednak po tych przyczółkach służebność nie jest faktycznie wykonywana.

Odnosnie zaś skarpy po stornie południowo-zachodniej drogi publicznej, która znajduje się na terenie dz. ew. nr (...), to – jak ustalił biegły – droga publiczna powinna obejmować tylko dz. ew. nr (...), gdy tymczasem asfalt i skarpa znajdują się częściowo także na dz. ew. nr (...). Skarpa znajduje się wzdłuż całej drogi publicznej, jako podstawa jej konstrukcji. Gdyby powódka chciała usunięcia skarpy, musiałby wystąpić z roszczeniem windykacyjnym przeciwko właścicielowi drogi publicznej, o ile w ogóle roszczenie to zasługiwałoby na ochronę z uwagi na zasady współżycia społecznego.

Pozwani K. Z. i L. Z. zaprzeczali faktom podawanym przez powódkę, a to, że samowolnie nanieśli na szlak służebny i teren do niego przyległy utwardzenia w postaci żwiru, kamieni i żużla. Jak wynika z przeprowadzonego postępowania

dowodowego, pozwani po ustanowieniu na ich rzecz służebności drogowej, jeszcze w 1989 r wzniesli mostek na potoku oraz utwardzili szlak kamieniami. Zarówno na wzniesienie mostka jak i na utwardzenie szlaku zgodę wyraziły ówczesne właścicielki dz. ew. nr (...) R. G. i H. G.. Nadto w latach 2006-2007 pozwany brał udział w utwardzeniu szlaku żwirem dostarczonym przez radę sołecką, ale na wniosek ówczesnej właścicielki dz. ew. nr (...) H. G. i oczywiście za jej zgodą. Powódka jest właścicielką dz. ew. nr (...) dopiero od roku 2010 i od tego czasu na szlak nie przywożono nowych utwardzeń tj. żwiru, kamienia czy żuźla. W przedmiotowej sprawie nie wykazano, aby takie fakty miały miejsce.

Należy wyjaśnić, że Sąd rozstrzyga merytorycznie sprawę na podstawie zebranego w toku postępowania materiału procesowego – faktów i dowodów. Istotne znaczenie ma zatem kwestia, na kim spoczywa obowiązek gromadzenia tego materiału procesowego. Zgodnie z art. 3 kpc strony obowiązane są przedstawiać dowody, a ciężar udowodnienia faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne, jak stanowi art. 6 kc i art. 232 kpc. Działalność stron jest jednoznacznie ukierunkowana, albowiem mają przedstawiać tylko te fakty, z których wywodzą korzystne dla siebie skutki prawne. Zatem co do zasady na powódzie spoczywa ciężar udowodnienia faktów przemawiających za zasadnością jego roszczenia, a – w razie sprostania przez powoda ciężącemu na nim obowiązku – na pozwanym spoczywa ciężar udowodnienia ekscencji i faktów uzasadniających jego zdaniem oddalenie powództwa (por.: SN z dnia 20 kwietnia 1982 r. I CR 79/82 Lex nr 8416).

Skoro powódka nie wykazała, nie udowodniła, aby poza terenem oznaczonym żółtym trójkątem A-B-C, pozwani wykonywali przejazdy i przechód, to w tym zakresie powództwo zostało oddalone. Powódka nie wykazała, aby pozwani samowolnie dokonywali utwardzeń szlaku służebnego i w tym zakresie powództwo także zostało oddalone.

W tym stanie rzeczy na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 100 kpc oraz art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zgodnie z powołanym art. 100 kpc w razie częściowego uwzględnienia żądania pozwu koszty będą stosunkowo rozdzielone, a nadto sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie, albowiem pozwani ulegli żądaniu pozwu tylko w nieznaczej części. Zasadzając koszty, należy mieć na uwadze także sytuację osobistą i finansową stron oraz wzajemne relacje i stosunki. Wobec powyższego zasadnym było, aby powódka – jako strona przegrywająca – zwróciła pozwany poniesiony koszty procesu, ale tylko w części. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika wynoszące 1/2 stawki minimalnej tj. 1 200, 00 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa 2 x 17, 00 zł – łącznie kwota 1 234,00 zł.

Z uwagi na trudną sytuację osobistą i finansową stron, Sąd odstąpił od obciążania stron nieuiszczonymi kosztami sądowymi, na które składały się: opłata sądowa od pozwu, koszt przejazdu na miejsce oględzin i wynagrodzenie biegłego. Z tych też względów Sąd przyznał nieopłacone wynagrodzenie pełnomocnika powódki z środków budżetowych tut. Sądu tj. od Skarbu Państwa. Wynagrodzenie to zostało przyznane według stawki minimalnej powiększonej o podatek VAT tj. 2 400, 00 zł plus 23% - 2 952, 00 zł.

SSR Agata Gawłowska-Sobusiak